

- Dnešní nerevoluční podmínky
- Děje BIS Martina Komárka, tentokrát o římské církvi
- Krize ve Venezuele jínak

Rozhovor s politickým analytikem Janem Schneiderem

Laické mentorování je škodlivé

• BIS v prosinci připravila zprávu o bezpečnostních rizicích naší země. To, co proniklo na veřejnost, zvedlo mnohé ze židlí. Jak vás?

Myslíte jistě především na laické mentorování vzdělávacího procesu. Ano, BIS si tím sama říká o doučování, jenže – kde se mohou vzdělávat zpravodajci? Kdo je poučí, a zejména jejich ředitele, který je na okamžitě odvolání, když neví, že zákonná působnost BIS nemůže zasahovat do kompetencí ministerstva školství?

Jistě, příslušníci zpravodajských služeb jezdí porůznu po světě a učí se rutinu, tedy jak dobře dělat zpravodajské řemeslo, ale nikde se nediskutuje, proč ho vlastně dělat. Jaká je úloha a postavení zpravodajské služby. Protože takové otázky se nekladou – a to je znak totalitně směřujících služeb. Zažil jsem však i velmi svobodné zpravodajce, kteří si právě takové otázky kladou, a překvapivě se jejich původ zdaleka nekryje s tím, co mediální mainstream nazývá demokratickými zeměmi.

• Pokládáte také údajné aktivity z Číny za zvýšené nebezpečí pro nás?

Ve zprávě BIS je jedna okolnost, která jí zcela kompromituje a ukazuje, že vedení služby opravdu nemá zdání o tom, jak by měla fungovat zpravodajská služba suverénního a demokratického státu. Oni totiž takzvaně zpředmětnili hrozby, jinými slovy, někdo je naučil, že nebezpečné je Rusko a Čína, a oni to papouškují, ani nevědí proč.

Jinak by se totiž zeptali – a zpravodajec, který se neptá, je bezcenný – na to, proč jsou Rusko a Čína nebezpečné. A ten jejich politruk by jim řekl, že dělají špatné věci, a které to jsou. A zvidavý zpravodajec – protože když někdo není zvidavý, není to zpravodajec – by se zeptal, jestli jsou nebezpečné i jiné země, když dělají stejné nebo podobné věci.

Z BISky by takový zvěd asi hned dostal padáka, soudím podle té výroční zprávy.

K vaší otázce: Čínské aktivity jsou nebezpečné jako jakékoliv jiné aktivity kohokoliv, které by ohrožovaly ekonomické zájmy České republiky. Zpravodajci hodní toho označení

totiž znají výrok svého emeritního amerického kolegy »hleďte stopu peněz, vše ostatní jsou ideologické žvásty«.

• Jako potvrzení se počátkem tohoto roku objevilo obvinění např. čínské firmy Huawei. Je prý zvýšeným rizikem a budeme muset hledat jiné dodavatele. Myslíte, že mají naši rozvědčící pravdu, anebo jde jen o další etapu obchodní války mezi Čínou a USA a naše rozvědka se jen postavila na jednu stranu?

Napovídáte dokonale, o nic jiného ani jít nemůže. Kdyby byl NÚKIB (Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost) dotázán, jakými produkty doporučuje nahradit výrobky Huawei, byl by asi v koncích, protože většina nečinných alternativ prý využívá čínské součástky. Je-li to opravdu tak, potom platí verze o čínském nebezpečí všeobecně a my se můžeme leda tak vrátit k ručně přepínaným telefonním ústřednám a psacím strojům.

Zbývá tedy jen ta obchodní válka a náš devotní příklon k tomu, že budeme kupovat výrobky americké, abychom jim trochu vylepšili špatnou obchodní bilanci.

Tomu napovídá i skutečnost (pokud tedy nejde jenom o zoufale neprofesionální práci vedení NÚKIB), že ono osočení Huawei bylo provedeno veřejně a zasáhlo především soukromé klienty. Kdyby to byla záležitost bezpečnostní, prováděl by se bezpečnostní audit už dávno, ale pouze u prvků kritické infrastruktury, a diskrétně, ne-li přímo utajeně.

Jsem zvědav, jestli se Huawei obrátí na mezinárodní arbitráž, protože v tomto případě soudím, že by měli značnou šanci na to, aby nás řádně potrápili.

• Ale nejvíce mě zaujal exkurz pracovníků BIS do minulosti. Prý dosud jsme špatně vykládali dějiny a ještě nyní je učíme podle sovětského pojetí. Pochopil jste, co je to vůbec ono stále přetrvávající »sovětské pojetí«? Já bohužel moc ne.

Já bohužel tuším příšernou věc, že se ti hoši nevědomky, nebo ti zločinci vědomě, zapojují do procesu, který zlehčuje hrůzy nacismu a historicky

se ho pokoušejí vyvinut. V podstatě se tak dopouštějí popírání holokaustu. Sovětský režim nebyl vzorem humanity, ale nenajdete tam nic takového, jako byla konference ve Wannsee 20. ledna 1942, kde bylo rozhodnuto o průmyslovém vyvražďování určených etnik.

A ještě něco. Onen §405 trestního zákoníku má nadpis *Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia*. Jak se ale stavět k Ukrajině, kde jsou ti, kteří se podíleli na holokaustu, oslavováni a prohlášováni národními hrdiny? Naším zákonodárcům zřejmě ani v nejhorším snu nepřišlo nutným zakázat oslavu genocidia.

Zločiny banderovců a dalších ukrajinských »hrdinů« proti československým občanům byly pak nechutným současným ministrem zahraničí Petříčkem prohlášeny za »vnitřní věc Ukrajiny«?! Odpusťte tu expresi, ale budu v této souvislosti citovat výrok německého malíře Maxe Liebermanna z třicátých let: »Nemohu toho tolik sežrat, kolik se mi toho chce vyblít.«

• Ale přece jen, učí se naše dějiny skutečně špatně?

Samozřejmě, že se vyučují obtížně, nesnadno se i učí. Je toho příliš mnoho a jen ti nejlepší kantoni dovedou dětem načrtnout základní osnovu, kterou si pak později podle své pile a schopnosti celý život zahušťují, protože vědí, že tomu poznávání nikdy není konec.

Je mnoho věcí například ve XX. století, které jsou zamlčovány, přestože se o nich tu a tam píše. Ti, na něž poukazují, jsou ale zticha, aby těmto kritikám nedodali publicity.

A zase – jde o peníze. Je zajímavé sledovat, kdo všechno na válce vydělá. Pro mne je ořetnosnou skutečnost, že na konci Světové války bylo na americkém ministerstvu financí na tři tisíce vyšetřovatelů, kteří se zabývali porušováním amerického zákona zakazujícího obchod s nepřítelům – tehdy nacistickým Německem, proti němuž rukovali mladí Američané!!

Tak o tom se neučí. Ani o hospodářských vztazích nacistického Německa před válkou. I se Sovětským svazem! A o různých německých bilaterálních smlouvách. Nejenom o Molotov-Ribbentrop, ale třeba o té předcházející, německopolské z roku 1934. O té neslyšíte mluvit téměř žádné historiky. Ani ty naše, údajně vyučující »po sovětském způsobu«.

• Autoři zprávy konkretizují jen naše slovanofilství a slovanské zaměření naší politiky a literatury v 19. století a v první polovině století dvacátého. Bylo takové pojetí opravdu lživé?

Opakuji, že mnoho příslušníků BIS by asi potřebovalo doučování, a jiní zase trochu odvahy, aby se proti takovým zjevným bludům postavili.

Ale na druhou stranu dobře, že tu debatu o historii vyprovokovali, i když sami v ní musí dopadnout hrozně. Ale budiž to lekce i pro ně, aby více spolupracovali s akademickým prostředím a sami se nenechávali svést nějakými módními ideologiemi nebo trochu pubertálním obrazoborectvím.

• Nechápete to vše jako útok na samotného Palackého a T. G. Masaryka, k němuž se současný režim slovy hlásí?

Útok na T. G. Masaryka vidím zejména v praktické rovině politické, protože církevními restitucemi jsme zcela popřeli jeho pojetí, které dlouhodobě prosazoval a nestačil dokončit. Prohráváme boj o dědictví TGM, a odkazování se na něj současnou politickou garniturou pokládám ve většině případů za velmi pokrytecké.

Masaryk církev respektoval, ale nikoliv podnikatele s náboženstvím. Posledních třicet let o církvích ale neslyšíte jinak než v souvislosti s majetkem a penězi. Přitom poslanec ODS Jan Schwiappel mi kdysi v rozhovoru řekl, že námitka nemožnosti posoudit jednotlivé restituované majetky byla vylhaná, protože v Maďarsku to zvládli. Možná jsou gramotnější, možná se nenechali uplatit či zastrábit.

Mrzí mne, že se židovská obec dala počátkem devadesátých zlákat ke společnému postupu církvi. Popskytla jim totiž těch šest milionů svých obětí jako vrtnou korunku pro tunelování státního majetku. Kdyby měla katolická církev zdůvodňovat své jednotlivé nároky, dopadlo by to zcela jinak. Nezapomeňme na různé podivnosti, které se kolem církevních restitucí odehrály.

Ani Vatikán prý není nadšen z tohoto způsobu vyrovnání katolické církve se státem. Církev nemá zkušenosti se správou takových majetků, a o většinu z nich přijde. Navíc honba za majetkem samozřejmě není teologicky zdůvodnitelná. A až bude oškubaná církev úplně odloučená od státu, politická vůle nějak jí pomoci už nebude.

Já však v tomto bodě vidím naději na možnou resuscitaci té církve, které je možno si vážít. Církev sloužící a spolucitící, církve v politickém smyslu bezmocné. A v tomto je podle mě pointa – nyní jde církvi o politickou moc. Ale kdyby byla uzákoněna daňová asignace (přesměrování části daní, které již beztak platíme), poskytl by to lepší obrázek o tom, jak skutečně mocná je církev. Ale kdyby místo daňové asignace se platila církevní daň (tedy dobrovolná daň navíc), jako, tuším, v Německu, to by se nemoc církve ukázala v celé nahotě.

• Řekněte, proč vůbec takový útok? V zájmu koho? Nebo jde jen o to, že nějaký »myslitel« se chce zviditelnit?

V BIS vždycky existovali takoví aktivisté charakteru poučorových svazáků, kterým bych se tehdy nechtěl dostat do rukou. Podle té

zprávy odhaduji, že tam jsou dodnes, anebo vchovali své následníky. A jsou tak agresivní, že mnoho lidí z vedení BIS jejich ideologickým eskapádám radši neodporuje. Někteří ideologicky kovaní z vedení BIS tomu všemu ovšem věří, protože to má kladný vliv na kariéru. Jako kdysi, co si budeme povídat.

Nesmíte ovšem zapomenout, že v BIS je mnoho příslušníků, kteří pracují v oblasti ochrany ekonomických zájmů a terorismu, a jsou dobří! Většinou ale nepatří k těm okázale ideologicky profilovaným, ani na to nemají čas, mají mnoho práce. Jako všude, co si budeme nalhávat.

• Četl jsem v této souvislosti na jednom webu, který snad pocházel z dílny našich »zvláštních služeb«, že údajně celých sto let jsme byli vychováni špatně. Prý, vyrozuměl jsem, nebylo pravdou, že náš jazyk trpěl a že byla snaha ho postupně vytlačit a nahradit němčinou, a pokud by bylo zachováno Rakousko, bychom se rychleji propracovali ke světovosti. Prostě jde prý o mýtus. A jako s takovým máme zacházet a konečně zaujmout »správné a pravdivé pozice«. Opravdu to mohou autoři těchto myšlenek myslet vážně?

Já se obávám, že všechny tyto a podobné myšlenkové experimenty jsou myšleny vážně. Opravdu tam jsou tací lidé, kteří nejsou schopni sami sobě být oponenty a věci zvažovat a poznávat nedostatečnost svého poznání, a tudíž být ještě pilnějším a pokornějším. Takoví lidé ovšem ve zpravodajských službách nemají být.

Tam mají být lidé, pro něž je prestižní záležitostí něco důkazně vyfytrovat a poslat to »nahoru«, ať se s tím Babiš a spol. popasují. Oni často říkají, že v té vládě to nemají třeba komu dát, jako v té smutně proslulé kauze *Bém + Janoušek*. Ale oni nejsou vůbec vynalézaví, dávno mohli poznatky regulérně předat trestněprávním orgánům – a navíc, čeho se bojí, když podepsali přísahu, že nasadí i vlastní život?

• Co bychom proti takovým pokusům měli dělat? Jak se bránit?

Je třeba využít zkušenosti mnoha emeritních profesionálů z různých oborů, jak zpravodajských, tak bezpečnostních, obranných a diplomatických – a zejména finančních, abych byl konzistentní. Moje idea je něco podniknout v tomto směru, něco podobného, co mají už dlouho na Slovensku (Asociace bývalých zpravodajských důstojníků). Poskytují své zkušenosti, konzultace a každoročně organizují sympozium pro veřejnost (politiky, studenty, média).

Politici se totiž podle demokratického principu poměrně rychle střídají ve funkcích, a třeba parlamentní dohled nad zpravodajci se nestačí ani pořádně s problematikou seznámit, a už jim končí mandáty. Jiní to řeší stylem »moře po kotníky«, že tam přijdou a začnou na živé organizaci zčerstva zkoušet uplatňovat své neotřelé nápady. Pak je snad lepší, když s těmi aktivitami za celý svůj mandát pořádně ani nezačnou.

To, co mám na mysli, je dosažení určité kontinuity, což předpokládá formulování určitých »zemských zájmů« širším politickým spektrem, které pak zůstanou mimo politické škorpění a mají šanci se kultivovaně rozvíjet.

• Promiňte, ale není to utopie? Utopie? Připomenu jiný citát, který mám moc rád: »Neměli bychom mít příliš utopická očekávání. Vždy bychom však měli mít utopické hodnoty a víze.«

Jaroslav KOJZAR

Radiologický asistent Michal Fronc ukazuje návštěvníkům CT pracoviště při dni otevřených dveří, který uspořádal v sobotu Masarykův onkologický ústav v Brně. Akce má pomoci odbourat obavy těch, kteří se zdráhají jít na vyšetření a mají strach z nemoci samé. FOTO - ČTK/Igor ZEHL